

zin in het gezin

Joodse feesten

Vaak vergeten we dat het christelijk geloof ontstaan is in een Joodse cultuur. Jezus zelf was Jood. In zijn tijd waren er binnen de joodse religie veel verschillende stromingen, die allemaal iets anders geloofden. Het christendom was eerst één daarvan. Pas later ging het christendom zich zien als een geloof los van het joodse geloof. Veel meer joden geloofden dat er een redder, een Messias zou komen. Christenen geloven dat Jezus die Messias (= gezalfde = kroonprins) is. Omdat de wortels van ons geloof in de joodse godsdienst liggen, zijn er met het Jodendom veel overeenkomsten te vinden. Zo is ons heilige boek voor een gedeelte hetzelfde. Ons Oude Testament is de joodse Tenach (*Tenach is Thora, wet en profeten*) en hun belangrijkste geschrift. Door al die overeenkomsten kunnen we leren van het joodse geloof. In deze nieuwsbrief willen we dat doen door uitleg te geven van een aantal joodse feesten en gebruiken, die allemaal ook elementen hebben, die de feesten voor kinderen aantrekkelijk maken. We bespreken, Poerim, Briet mila (is besnijdenis), Pesach, Loofhuttenfeest en Bar Mitswa.

Als baby's nog maar acht dagen oud zijn, is er al een belangrijk feest, de Briet mila. De jongetjes worden dan besneden en hun naam wordt bekend gemaakt in de gemeenschap. Deze besnijdenis heeft heel oude wortels. In de bijbel staat (Genesis 17:9-12) dat Abraham op hoge leeftijd zichzelf en zijn familie moest laten besnijden als teken dat ze bij God hoorden. Ook veranderde toen de naam van Abram in Abraham. Nog steeds is het besneden zijn een teken dat je Jood bent. Als je je bijvoorbeeld tot het Jodendom bekeerd, moet je je op latere leeftijd nog laten besnijden.

Meisjes worden niet besneden, maar in sommige Joodse kringen is het wel gebruikelijk om ook de naamgeving van een meisje feestelijk te vieren op de achtste dag.

Een feest waar de kinderen een belangrijke rol hebben is het Poerimfeest. Tijdens dit feest denken de Joden terug aan het verhaal van Esther. De Joden waren in ballingschap in Perzië. De koning van dit rijk heette Ahasveros. Hij trouwde met de Joodse Esther. Esther werd zo dus een koningin. Haar oom Mordechai ontdekte dat een knecht van de koning, Haman, een plan had bedacht om alle Joden te vermoorden. Haman had door het werpen van het lot de dag uitgekozen waarop alle Joden vermoord zouden worden. Het woord 'poer' van poerimfeest betekent 'lot'. Oom Mordechai vertelde aan Esther wat Haman van plan was. Esther vertelde dit tegen de koning en de koning zorgde ervoor dat Haman en zijn aanhangers gedood werden.

Tijdens het poerimfeest wordt het verhaal van Esther voorgelezen. Als de naam Haman genoemd wordt, maakt iedereen veel kabaal (de kinderen draaien met Hamanratels) om te vieren dat deze slechterik heeft verloren. Ook bidden de Joden een speciaal dankgebed tot God en vasten ze de dag voor het Poerimfeest. Het Poerimfeest is verder een erg vrolijk feest. Iedereen gaat verkleed en er wordt een feestmaal gemaakt met speciaal eten, zoals Hamansoren (driehoekige koekjes gevuld met pasta en nootjes). Het Poerimfeest valt in 2017 op 12 maart.

Recept hamansoren:

INGREDIENTEN 4 PERSONEN

400 g bloem
4 eieren
2 theelepels olie
1 theelepel zout
4 eetlepels water
olie om te frituren

Bereidingswijze

De gezeefde bloem in een diepe kom doen. In het midden van de bloem een kuil maken. De eieren schuimig kloppen en de olie erdoor mengen. Eieren, water en zout in de kuil gieten. Met een houten lepel vanuit het midden alles mengen, dan kneden tot een soepel deeg dat niet aan je handen moet blijven kleven. Van dit deeg tien ballen maken en deze een uur laten rusten.

Op een met meel bestrooide ondergrond de ballen papierdun uitrollen. Uit het deeg ruiten steken van ca. 7 cm. Deze in hete frituurolie goudgeel bakken. De Hamansoren met een schuimspaan uit de frituur nemen en ze goed laten uitlekken. Voor het serveren poedersuiker erop strooien.

Website: http://www.npo.nl/verhalen-met-de-zandtovenaar/27-10-2013/RKK_1647087

Pesach .. het Joodse Paasfeest

Het joodse Pesach bestond al ver voordat er ooit iemand van het christendom had gehoord, het viert de bevrijding uit Egypte. Het christelijke Pasen is van dit joodse feest afgeleid. Voor de volgelingen van Jezus (christenen) is Pasen het feest van de verrijzenis van Jezus.

Jezus vierde de maaltijd die hoort bij het Pesachfeest (De Sedermaaltijd) samen met zijn leerlingen voor de laatste maal net voor hij gekruisigd werd. (Het laatste avondmaal). Joden vieren tot op de dag

van vandaag het Pesachfeest. Dat feest duurt een hele week en speelt zich af (net als ons Paasfeest) in de lente. Centraal staat de herinnering aan de bevrijding van het volk Israël uit Egypte, onder leiding van Mozes. In de viering wordt bij deze bevrijding gedacht aan alle andere momenten dat de Joden onderdrukt werden en naar bevrijding verlangden. De opdracht om dit feest te vieren vind je onder andere in Exodus 12.

Het meest kenmerkende onderdeel van het feest is de Sedermaaltijd. Een maaltijd die volgens vaste rituelen verloopt nog steeds zoals het in de tijd van Jezus gebeurde. Opvallend is de rol van kinderen tijdens deze maaltijd: er wordt alles aan gedaan om hen erbij te betrekken opdat ook de kinderen de rituelen gaan begrijpen en deze traditie blijft bestaan. Op de sederschotel liggen verschillende symbolische gerechten die allemaal verwijzen naar het verhaal van de slavernij en de bevrijding van Egypte. Onder andere ongedesemd brood (matzes), bittere kruiden en geroosterd lam. Door een kind wordt de vraag gesteld die het begin vormt van de Sedermaaltijd "*Ma Nisjtanna ha lajla hazzè miekol ha lelot...*" - Waarom is deze avond anders dan alle andere avonden? In vier vragen en antwoorden wordt dan het verhaal van de uittocht verteld. De maaltijd is pas afgelopen als alle matzes op zijn, dit wordt extra moeilijk gemaakt doordat een kind een stuk matzes mag verstoppen. Als dit stukje matzes gevonden wordt krijgt het kind een cadeautje.

Tijdens de Witte donderdagviering wordt in de christelijke kerken (RKK en PKN) nog steeds het verhaal verteld dat ten grondslag ligt aan dit feest. Het verhaal van de uittocht uit Egypte. Opvallend is dat tegenwoordig in Paasvieringen op christelijke scholen matzes en bittere kruiden vaak ook een plek krijgen.

Verwijzingen: <https://www.youtube.com/watch?v=WyzISLGNolw&feature=youtu.be>

<http://www.kinderpleinen.nl/pesach-joods-paasfeest>

<http://www.beleven.org/feest/pesach>

Joodse jongens en meisjes worden al op jonge leeftijd onderwezen in de gebruiken, feesten en boeken van het Jodendom. Het is een soort catechesetraject zoals we dat ook binnen de Protestantse en de Rooms Katholiek kerk kennen. Je leert van alles over de godsdienst en de Synagoge. Maar je leert vooral ook een mening vormen over het eigen geloof. Dit traject wordt binnen het Jodendom afgesloten en gevierd met 'Bar mitswa', dit betekent letterlijk 'zoon van het gebod' en 'bat mitswa', dit betekent 'dochter van het gebod'. Het is wel een beetje te vergelijken met wat wij in de Protestantse kerk belijdenis doen noemen en in de Rooms Katholieke kerk het vormsel.

Een joodse jongen is vanaf zijn dertiende jaar religieus volwassen. Voor een joods meisje geldt dit al vanaf haar twaalfde jaar. Dan zijn zij verplicht om zich te houden aan de mitswot (de geboden). Ze moeten zich nu net als volwassenen aan de joodse regels houden en zijn zelf verantwoordelijk voor het opvolgen daarvan.

De term bar mitswa wordt ook vaak gebruikt voor het overgangsritueel. Dat ritueel wordt gehouden in de synagoge (het gebedshuis). Het vindt plaats op de eerste sjabbat (zaterdag, de joodse rustdag), nadat de jongen dertien jaar of het meisje twaalf jaar is geworden volgens de joodse kalender.

Tijdens de plechtigheid mogen ze een parasja (een gedeelte uit de Tora) voorlezen of een toespraak houden over de regels en principes van de Tora.

Al maanden van tevoren wordt er geoefend om dat foutloos te kunnen doen. Er wordt uit de boekrollen voorgelezen in het Hebreeuws, de taal waarin het Tenach oorspronkelijk geschreven is. Bij het ritueel krijgt de bar mitswa een tailliet (gebedskleed). Na afloop volgt meestal een feestmaal. Tijdens die maaltijd houdt de bar mitswa een toespraak. Hij krijgt dan ook cadeautjes.

Verwijzingen

<http://mens-en-samenleving.infonu.nl/religie/29129-bar-mitswa-godsdienstige-volwassenheid-joodse-jongen.html>

<http://www.scholieren.com/werkstuk/7102>

<https://www.youtube.com/watch?v=z9SpcwMxz50>

<https://www.youtube.com/watch?v=tEBnpxhb0rc>

14
18

Het Loofhuttenfeest is een herinnering aan de tijd dat het volk van Israël in de woestijn woonde. Het feest is de afsluiting van alle feest en gedenkdagen rond het Joodse Nieuwjaar. Die beginnen met Rosh Hashanah, het joodse Nieuwjaar. De tien dagen daarna zijn dagen om je te bezinnen op het afgelopen jaar en te bedenken wat men verkeerd deed en kan doen om een beter mens te worden. Die dagen van

inkeer, te vergelijken met de 40 dagen voor Pasen in het Christendom, worden afgesloten met Grote Verzoendag: Jom Kippoer.

Direct daarna, het liefst nog op dezelfde dag, wordt begonnen met het bouwen van de loofhut. Een beschrijving daarvan is te vinden in Leviticus 23: 42. *“Vier muren en een dak van riet: meer is het niet, meer is het niet”*, dichtte Clara Asscher-Pinkhof daarover. Omdat het klimaat in Nederland in september en oktober vaak regenachtig is, heeft de hut hier vaak een opklapbaar dak. In drogere klimaten volstaat riet. Belangrijk is dat je vanuit de loofhut de zon kunt zien. Om kosher (= in orde volgens de Joodse Wet) te zijn moet de loofhut van plantaardig materiaal gebouwd worden en het dak moet gedeeltelijk bedekt zijn, meer wel dan niet, maar dus wel zo dat je de zon kunt zien. Kinderen helpen mee met bouwen en maken tekeningen om de hut te versieren, vooral met afbeeldingen van de oogst. In de hut worden gasten ontvangen, gegeten en de Thora gelezen (geleerd). Het Loofhuttenfeest duurt zeven dagen.

In de synagoge nemen de mannen een Loelav mee: een bosje dat een palmtak, twee wilgentakken, drie mirthetakken bevat en een etrog, een soort grote citroen, die een frisse geur verspreidt. Deze bos is genoemd naar de palmtak en daarmee wordt in de synagoge een omgang rond de Thorarollen gemaakt die in het midden zijn neergezet. In wat minder orthodoxe gemeente gebeurt dit ook door vrouwen. Op de zevende dag zijn er zeven rondgangen. Op de achtste dag is het Slotfeest, waarin er om regen wordt gebeden. In Israël begint snel na deze feesten de regentijd.

Afsluiting

Het is natuurlijk wel interessant om dit allemaal te weten, maar wat hebben wij daaraan?

Bij de voorbereiding viel het ons op dat kinderen en jongeren in het Jodendom een hele belangrijke en vanzelfsprekende rol spelen bij alle feesten en rituelen. Zo leren ze spelenderwijs wat geloven inhoud.

Dat geeft inspiratie om er over na te denken hoe we onze kinderen en jongeren meer en beter kunnen betrekken bij onze eigen feesten en rituelen.

Door kinderen vragen te laten stellen bij de sedermaaltijd houdt je kinderen betrokken. Iets dergelijks zouden wij ook kunnen doen bij de kerst- en paasmaaltijd.

De loofhut is bij uitstek leuk voor kinderen die van hutten-bouwen houden. Dat je kunt geloven door iets met je handen te doen is leuk voor oudere kinderen om hun energie en creativiteit in kwijt te kunnen. Net als wonen in een tent in de zomer op vakantie maakt wonen in een loofhut je opmerkzaam op alle gewone dingen waarmee we gezegend zijn: een dak boven je hoofd, eten en kleren. Wellicht geeft dat ook compassie met vluchtelingen die noodgedwongen in tenten of zelfgemaakte hutjes slapen.

In het verhaal van Esther worden er allerlei voorwerpen gebruikt om de gedachten te ondersteunen. Wij zouden dat ook bij het voorlezen van bijbelverhalen kunnen doen. Als je het verhaal van Esther leest zou je iets met een ratel en de hamansoren kunnen doen. Bij een verhaal over licht zou je kaarsen aan kunnen steken.

Tentoonstelling Aaltens Museum, Markt 12 (vanaf ong. 10 jaar)

Joods verleden in de grensstreek 9 september t/m 27 november 2016 In de expositie 'Rubbings en Rituelen' staan de zogenaamde 'rubbings' van beeldend kunstenaar Jenna Tas centraal. Daarnaast zijn er maquettes van synagogen te zien, afkomstig van weerszijden van de Duits-Nederlandse grens, alsmede de uitleg over het gebruik. Daarnaast is er een voor de sabbat gedekte tafel ingericht, met uitleg over de bijbehorende rituelen.

Kinderbijbels:

“Prentenbijbel” vertelt het verhaal van de uittocht. (Pesach) vanaf dat ze voor te lezen zijn.

“Het begon met Licht” vertelt het verhaal van de uittocht (Pesach) en de woestijn (Loofhutten) +5

“het Hoogste woord” vertelt het verhaal van de Uittocht uit Egypte, de Woestijn en als enigste het verhaal van Esther (Poerim) voor kinderen +9

Agenda

Aalten

9 okt. 10.00u Regenboogdienst met medewerking van MDW, koffie vanaf 09.30u

9 okt 10.00u Kinderdienst in het Kulturhuus in Lintelo

16 okt. 10.00u Regenboog LeF-dienst, koffie vanaf 09.30u

16 okt 19.30u Aangepaste dienst Zuiderkerk, deze dienst is specifiek gericht op mensen met een beperking

23 okt 10.00u It's4u2 d'n Angang, viering voor jongeren van 12 t/m 16 jaar

Kijk ook eens op de website: www.kerkvenster.nl

Bredevoort

9 okt 9.30 uur Doopdienst met speciaal verhaal voor de kinderen.

9 okt 9.45. uur “Hello World” voor jongeren van 14-18 vertrek vanaf de Koppelkerk, thema "jouw stem telt"

Kijk ook eens op de website <http://www.pkn-bredevoort.nl>

De nieuwe facebookpagina heet: *Beweging rond de kerk - Protestantse Gemeente Bredevoort*

Dinxperlo

2 okt Avondmaalsontbijt 08.45 Kerkelijk Centrum voor kinderen van 4 tot 12 jaar

2 okt depreekdeweekendecake 10.00u zolder Kerkelijk Centrum voor tieners

2 okt 15.30u Krabbeldienst in de Dorpskerk (is een laagdrempelige viering specifiek gericht op kinderen van 2-6 jaar. Natuurlijk zijn broertjes, zusjes, ouders en opa's en oma's ook welkom)

9 okt deweekdepreekdelunchbreek om 11.30u zolder Kerkelijkcentrum voor tieners

9 okt Familiedienst 10.00u Heurnse kerk. thema is: 'als het licht wordt'. Een laagdrempelige dienst over het verhaal van Jacob die een bijzondere ontmoeting heeft bij de rivier de Jabbok.

15 okt Tieneravond 19.00u zolder Kerkelijk Centrum

Kijk ook eens op de website: www.pg-dinxperlo.nl

Parochie St Ludger

Kijk ook eens op de website: <http://www.sintludgernu.nl/>

